

Ewa Białek

Stowarzyszenie „Edukacja dla Przyszłości”
Warszawa

Psychosynteza. Całościowa koncepcja osobowości człowieka

Wstęp

W świecie narastającej przemocy i agresji, zachodzi coraz silniejsza potrzeba zwrócenia baczniejszej uwagi na tworzenie takiego systemu wychowawczego, który promowałby zdrowie i harmonijny (zrównoważony) rozwój, zwracałby uwagę na całościowe podejście do człowieka, włączając wszystkie sfery jego osobowości: fizyczną, intelektualną, emocjonalną, duchową/transpersanalną, społeczną. Takim zintegrowanym systemem widzenia człowieka jest psychosynteza, stworzona przez współczesnego C. G. Jungowi – dr Roberto Assagiolo – włoskiego psychiatrę i psychoterapeutę, a przede wszystkim dydaktyka, żyjącego na przełomie ub. wieku (1888-1974).

Psychosynteza niesie zarówno integralne podejście do wszystkich funkcji psychicznych, kładzie nacisk na zrównoważony rozwój, również w sensie fizycznym i zmysłowym, promocję zdrowia jak i pozwala na znalezienie indywidualnego sensu egzystencji człowieka, rozwiązuje problemy wolnej woli i twórczości, opisując je z naukowego punktu widzenia.

Psychosynteza znalazła swoje miejsce w światowej psychologii od połowy lat sześćdziesiątych XX wieku i obecnie jej ośrodki i szkoły istnieją w ponad 62 krajach świata. W Polsce została zupełnie przeoczona.

Psychosynteza – psychologia praktyczna całego człowieka

Psychosynteza powstała na gruncie psychoanalizy (1, 17). Młody lekarz Roberto Assagioli miał wprowadzić ją do Włoch, odbywszy wcześniejszą praktykę w Szwajcarii w Klinice Psychiatrycznej dr Eugena Bleulera. Jako psychoanalityk na początku swej drogi, zaczął głębiej zastanawiać się nad potrzebą szerszej koncepcji natury człowieka, integracją wszystkich sfer osobowości: ciała, umysłu, emocji, woli oraz sfery duchowej, nowego podejścia do biologicznej struktury człowieka i jego emocjonalnych i umysłowych funkcji życiowych.

W 1911 roku poddał jednak krytycznej ocenie psychoanalizę w swojej pracy doktorskiej, stwarzając jednocześnie zręby psychosyntezy – holistycznego podejścia do ludzkiej psyche, podkreślając rozwój i zdrowie jako priorytety, włączając wymiar transpersonalny ludzkiego doświadczenia. W ciągu następnych lat stworzył fundamentalne prawa psychodynamiki (1-5) oraz wraz ze współpracownikami otwarty system psychosyntezy (17, 26).

Dr Roberto Assagioli zapoczątkował tworzenie psychologii całego człowieka, koncentrując swe badania na wyższych aspektach ludzkiej natury. Połączył metody i idee skoncentrowane na osobowości zachodniej psychologii z duchowym aspektem człowieka wschodnich tradycji (19, 21).

Psychosynteza jest zintegrowaną naukową koncepcją – psychologią całego człowieka, a jednocześnie praktycznym jej wykorzystaniem. Wyrosła z psychoanalizy, która koncentrowała się na problemie (chorobie) oraz starała się go uświadomić.

Psychosynteza wychodzi od zdrowia – patrząc na problem w aspekcie zaledwie tylko jednej zaburzonej funkcji psychicznej, widząc zaś prawidłowe wszystkie pozostałe. Sięga do własnych możliwości każdej indywidualnej jednostki, pokazując w niej drogi do jego rozwiązania. W ten sposób zajmuje się wszystkimi przestrzeniami osobowości – jest holistyczna, całościowa, zawierająca „piwnicę, parter i poddasze”, tj. nie tylko „cienie” ale i potencjał.

Psychosynteza jest integralną wizją człowieka – pojmowanego holistycznie (biologicznie, psychologicznie i duchowo) jako harmonizacja wszystkich jego sfer funkcjonowania w życiu wokół jednoczącego centrum (osobowego Ja). Jest systemem otwartym, polegającym na indywidualnym doświadczeniu, stąd nadającym się do integracji, scalania z różnymi metodami czy systemami filozoficznymi. Przez długie lata życia jej twórcy podlegała wpływowi psychologii humanistycznej, teorii Gestalt, powstającej psychologii transpersonalnej i rozwijającej się psychosomatyki jak również nowym trendom w edukacji (Montessori, Froebel, Steiner, Franki, Buber). Czerpie z ogromnego bogactwa różnych systemów filozoficznych, łącząc wewnętrzny świat ludzkiego doświadczenia i zewnętrzne wydarzenia, życie osobiste i społeczne, mądrość wielu epok i osiągnięcia współczesnej nauki, scalając je w jedni całość jako proces wspierania życia i zdrowia (15, 19).

Psychosynteza zajmuje się wszystkimi przestrzeniami osobowości – jest całościowa, zawierająca. W odróżnieniu od behawioryzmu czy psychoanalizy, dodaje (za Frankiem) aspekt poszukiwania znaczenia i sensu ludzkiej egzystencji, wartości wyższych, duchowego poziomu życia, które są tak samo rzeczywiste, jak biologiczne i społeczne potrzeby (18).

Psychosynteza – jako praktyczna psychologia, wprowadza, do edukacji na różnych jej poziomach aktywne ćwiczenia do wspierania i rozwijania poszczególnych funkcji psychicznych człowieka (emocji, intelektu, wyobraźni, woli, aspektu duchowego – moralnego). Zajmuje się także prawidłowym rozwojem w rozumieniu fizycznego zdrowia, dbaniem o holistyczny, zrównoważony wzrost i wspieraniem indywidualnych

możliwości, Ofiarowuje elastyczny i dynamiczny model wspomaganą rozwoju, bazujący na naturalnych psychicznych energiach w człowieku i możliwościach ich zdrowego wykorzystania i transformacji (także takich jak złość, strach, gniew, agresja). Zawiera zasady zrozumienia i integracji wszystkich części siebie w spójną i ekspresyjną osobowość. Bardzo ważną kwestią jest w niej sfera relacji interpersonalnych, rozwiązywania konfliktów, negocjacji, współpracy i kooperacji (aspekt społeczny) (24, 28).

Edukacja w oparciu o zasady psychosyntezy pomaga odkryć siebie, swoje potencjalne możliwości i bloki, pozwala je przekraczać. Jest, według jej twórcy, filozofią i sztuką życia, uniwersalną psychologią kierowania sobą, wzmacniania siebie, komunikacji ze swymi częściami – podosobowościami. Pozwala panować nad emocjami, uspokaja i niweluje konflikty w sobie, pomaga odkryć energie psychiczne i nauczyć się sterowania nimi, prawa nimi rządzące, podobnie jak innymi funkcjami umysłowymi (22).

Psychosynteza umożliwi ujawnienie i użytkowanie pełnego swego „wyposażenia”, w tym: języka ciała, myśli, uczuć, energii duchowych. Uczy „doświadczać siebie w pełni”, pokonując bloki wynikłe w toku wadliwego oddziaływania środowiska czy nieprawidłowych wzorców wychowawczych. Pomaga w odnalezieniu siebie „pomimo blokad” i przeniesienia tego na innych.

Psychosynteza oferuje możliwości programów aktywnych, w oparciu o sztukę, naukę, budowanie prawidłowych relacji międzyludzkich nie tylko na poziomie grupy, ale budzenia świadomości globalnej w znaczeniu ekologicznym i społecznym. Od pracy indywidualnej, nastawionej na wspieranie wszystkich sfer osobowości człowieka, także aktywności fizycznej – ciała, zmysłów, odczuwaniu i odkrywaniu piękna i wrażliwości, programy pomagają przenieść te doświadczenia na poziom etyczny, uniwersalny (14-17).

Programy edukacyjne w oparciu o założenia psychosyntezy, poprzez budzenie woli indywidualnej pomagają także na doświadczanie woli grupy i wypracowywania jednego z jej atrybutów – dobrej woli (4). Uczą współpracy i kooperacji – już od wczesnych etapów rozwoju dziecka, poprzez własne przeżycia, doświadczanie ich znaczenia dla własnego życia, a następnie dla grupy i społeczności. Poprzez *naukę* codziennych czynności – w kuchni, ogrodzie, gospodarstwie, czy pomocy rodzicom/opiekunom przeżywanie sukcesów i niepowodzeń własnych oraz *sztukę* – taniec, rysowanie, malowanie, tworzenie wytworów własnych rąk (także w kuchni i ogrodzie) wyzwalają ekspresję siebie, dzielenie się swoimi przeżyciami, emocjami, przemyśleniami, a także frustracjami, jak również pomagają je *wyrażać* innym. Ten rodzaj aktywności pozwala także na przebudzanie własnych talentów i predyspozycji oraz docenianie ich w innych. Budzą także *kreatywność* – nie tylko w sztuce, ale zastosowanie jej we wszystkich dziedzinach życia (7, 8, 11, 13).

Dzieci i młodzież uczą się także współżycia z naturą – słuchania jej odgłosów, poznawania życia, rytmów, kolorów i piękna oraz poszanowania jej wartości w znaczeniu indywidualnym i globalnym.

W ten sposób – poprzez przeżywanie życia w sobie i innych oraz zrozumienia przyrody, młodzież i dorośli doświadczają zrozumienia na poziomie ogólnym; przez odczuwanie *harmonii* w sobie, doświadczają harmonii z innymi, naturą i światem.

Bardzo ważną część programu psychosyntezy stanowi sfera duchowa – psychiczna – życia, (*psyche* – greck. *duch*) poprzez doświadczanie wartości wyższych, transpersonalnych – takich jak piękno, dobro, miłość, współodczuwanie, współpraca, solidarność, wrażliwość, przyjaźń i in. (18, 19).

Za Jamesem, Bucke, Hallem, Jungiem, Frankiem, Madowem – Assagioli pragnął włączyć duchowy wymiar do humanistycznych nauk, umożliwiając doświadczanie go nie tylko w aspekcie ilościowym, ale jakościowym. Kładąc nacisk na wyższe manifestacje ludzkiej psyche – jak twórcza wyobraźnia, intuicja, wyższe aspiracje, geniusz, uważał je za tak samo rzeczywiste i ważne jak odruchy warunkowe i godne rozpatrywania w taki sam naukowy sposób (2, 13, 14).

Assagioli zintegrował 3 fundamentalne aspekty ludzkiego doświadczania: *kulturalny* – pozwalający na połączenie znaczących osiągnięć ludzkiej wiedzy od najwcześniejszych tradycji do obecnych czasów; *naukowy* – dzięki profesjonalnemu przygotowaniu zawodowemu jako psychiatry i psychoterapeuty, dający mu doświadczenie z „pierwszej ręki” kontaktu z ludzkimi problemami; *ludzki* – w sensie głębokiej potrzeby samorealizacji każdego człowieka, umożliwiającej odważne przechodzenie ograniczeń życia.

Psychosynteza wychodzi z analizy osobowości dla zrozumienia jej natury i zależności, a następnie umożliwia scalenie jej dla wyrażenia jej pełności i piękna całości (syntezy).

Psychosynteza widzi człowieka jako biopsychoduchową istotę, kierowaną przez różne, czasem będące w konflikcie energie, ale w sposób naturalny dążące do harmonii i mocy w kierunku i syntezy w nim samym i w świecie dookoła niego.

Używając aktywnych metod wspomaga holistyczny rozwój człowieka we wszystkich jego wymiarach (fizycznym, emocjonalnym, umysłowym, moralnym, społecznym oraz transpersonalnym), pozwala poprzez własne przeżycia i doświadczenia wzbogacać go i wychodzić poza bariery i ograniczenia (20). Dopomaga harmonijnie współdziałać z prawami natury, eliminować konflikty i bloki emocjonalne. Podkreśla, że człowiek może uchronić się przed nadmiernym przerostem jednej sfery osobowości lub przynajmniej zredukować ją znacznie, przez odpowiednie kształcenie od najmłodszych lat, rozwiązywanie konfliktów wewnątrz funkcji osobowych i wspomaganie rozwoju.

Psychosynteza w swej fundamentalnej naturze jest *syntezą psyche* we wszystkich jej poziomach.

Psychosynteza może być także interpretowana jako indywidualne wyrażenie ogólnego prawa syntezy między jednostkami a kosmosem. Izolowana jednostka nie może istnieć; każdy człowiek ma relacje z innymi ludźmi, co tworzy współzależności. Ponadto każdy i wszyscy są złączeni jako część duchowej, super-indywidualnej rzeczywistości (2, 3).

Assagioli uważał, że wychodząc od człowieka jako kompleksu komórek, łączących się w grupy, narządy, organy i cały organizm, łącząc kolejno rodziny, grupy społeczne, narody, można połączyć całą ludzkość w jedną wielką rodzinę. Między poszczególnymi grupami ludzi, podobnie jak w jednostce istnieją konflikty, które mogą być rozwiązywane w podobny sposób. Z tego punktu widzenia życie wydaje się ciągłym zmaganiem między wielokrotnością i jednością i pracą nad jednoczeniem (2, 3).

Psychosynteza jest z jednej strony naukową koncepcją, z drugiej filozofią życia, zestawem zasad i dynamicznym, otwartym i niekończącym się podejściem do osobistej i transpersonalnej integracji i syntezy. Jest świadomym podejściem do naturalnego procesu wzrostu. Gdziekolwiek zastosowana, umożliwia osobie lub grupie odkrycie i podjęcie następnego kroku w kierunku większej wolności i odpowiedzialnej ekspresji w świecie. Proces psychosyntezy przygotowuje każdego do świadomego wyboru współdziałania z naturalnym rozwojem, który prowadzi do porządku i harmonii w jednostce i społeczeństwie (22-24).

Diagram funkcji psychicznych

C. G. Jung i R. Assagioli znali się osobiście, byli w przyjaźni, wymieniali się poglądami w czasie kolejnych licznych spotkań. Część z przemyśleń Junga znalazła się jako elementy psychosyntezy, niemniej zostały one przetworzone na konkretne aktywne ćwiczenia. Istnieją jednak także zasadnicze różnice.

C. G. Jung różnicował cztery funkcje psychiczne: wrażenia, odczucia, myśli i intuicję. R. Assagioli uważał, że jest to niepełne, że wyobrażenia i wrażenia są odrębnymi funkcjami. Według niego istnieje ponadto grupa funkcji, które łączą człowieka z zewnętrznym światem. Zawiera ona: instynkty, dążenia (skłonności), impulsy (popędy, porywy, odruchy), aspiracje (pragnienia). I tu znajdują się fundamentalne zasady psychosyntezy. Są podstawowe różnice między popędami, impulsami i wolą. U człowieka bardzo często pojawia się konflikt między pragnieniami i wolą. Stąd psychosynteza stawia wolę w centralnej pozycji, jako „serce” samoświadomości lub osobowego Ja (3-5).

koncepcji. Patrząc na wolę jako wyrażenie Ja, stwierdził bardzo ściśle połączenie między wolą i źródłem tożsamości. Prawdziwa wola jest pogodna, spokojna, naturalna, umożliwia dokonywanie wyborów, co jest w harmonii z ludzkimi potrzebami.

Assagioli uważał, że wola jest motorem ludzkiej fizyczności, stąd stworzył „narzędzia” doskonalenia woli. Wola jest w bezpośrednim kontakcie ze świadomością, reguluje i kieruje całą wewnętrzną mocą człowieka w kierunku odkrycia nowych wzorców życia i czyniącym je bardziej rzeczywistym w świecie (3).

Jednym z tych narzędzi jest połączenie woli i kreatywności (27). Poprzez poszerzenie świadomości, możemy zmienić część naszych nieświadomych automatycznych działań, używając intuicji i wyobraźni, co daje twórczą aktywność. W efekcie powstaje nowa jakość, bardziej piękna, która zmienia nie tylko nasze życie, ale i życie świata dookoła nas. Ten „owoc woli” – dokonywania właściwych wyborów, jest największą korzyścią jaką możemy dać społeczności. Dzięki temu możemy przejść z automatyzmu do oceny, organizacji, regulacji i kierowania wewnętrznymi energiami, dla zmiany ich w twórczy proces wyboru i planowania.

Uwagi końcowe

Przedstawiono w zarysie zręby psychosyntezy – praktycznej psychologii całego człowieka, stworzonej przez włoskiego psychiatrę i psychoterapeutę Roberto Assagiolo. W krótkim artykule nie sposób zaprezentować całego jej bogactwa technik i zastosowań praktycznych jak i naukowego kontekstu. Odsyłam czytelnika do bogatej literatury obecnej już w polskim piśmiennictwie.

Psychosynteza jest „pomostem” dla wielu dziedzin, budując „przędła” nie tylko w psychologii (psychologia transpersanatna, psychoenergetyka)), ale także w medycynie (psychosomatyka, medycyna komplementarna – holistyczna) i pedagogice (pedagogika holistyczna, hermeneutyczna), łącząc je w jedną harmonijną całość tego co było, z tym co nadchodzi.

Psychosynteza wychodzi naprzeciw pilnym potrzebom wychowawczym - świadomego kształtowania takiego modelu całościowej edukacji, która w przyszłości może dać pozytywne następstwa dla pojedynczej jednostki i środowiska, podkreślając zasadę Hipakratesa, zastosowaną w całej edukacji „*primum non nocere*” – po pierwsze nie szkodzić” (przypis autorki). Jest to ustawiczna edukacja, trwająca całe życie, zaczynająca się od najmłodszych lat – ucząc jak być zdrowym, jak wspierać harmonijny rozwój, jak sobie nie szkodzić, a co za tym idzie i innym, jak żyć w zgodzie ze sobą, innymi i światem.

Psychosynteza przez swoje całościowe podejście do funkcjonowania psychiki, wychodzi naprzeciw ostatnio coraz częściej artykułowanym przez integrystów potrzebom połączenia „rozumu i serca” i jest gotowym modelem czekającym na włączenie nie tylko do polskiej nauki ale i procesu dydaktycznego.

Roberto Assagioli jest autorem 3 książek i przeszło 300 publikacji na temat psychosyntezy, poświęconych w znacznej części edukacji rozumianej całościowo – jako nieustający proces od najwcześniejszych lat aż do późnego wieku. Wspólnym ogniwem tak rozumianego holistycznego cyklu jest psychoedukacja – będącą źródłem wspierania siebie, rozwoju, odkrywania własnych talentów i umiejętności oraz kreatywności – jaka możliwości postępu we wszystkich dziedzinach wiedzy, a jednocześnie źródła wspierania zdrowia od indywidualnego do globalnego (rodziny, grup społecznych, społeczności, społeczeństwa, społeczeństw i środowiska).

Autorka jest pierwszą osobą piszącą na temat psychosyntezy w Polsce. Jest trenerem psychosyntezy (IAMOP – USA), licencjonowanym przez Instytut Psychosyntezy we Florencji, założony w 1926 r. przez Roberta Assagioliego, studiując ją jednocześnie w Uniwersytecie Summit (USA); mianowanym wykładowcą psychosyntezy Uniwersytetu UOTI (USA) – w filii w Polsce (w organizacji). Od 1995 roku publikuje w różnych wydawnictwach oraz prowadzi wykłady/warsztaty autorskie dla różnych środowisk (lekarze, nauczyciele, psychologzy, pedagogzy) w ramach Stowarzyszenia „Edukacja dla Przyszłości” jak również zaprasza wykładowców z całego świata z różnych dziedzin – na poziomie akademickim, będących jednocześnie trenerami psychosyntezy.

Bibliografia

1. Assagioli R., NOTES ON EDUCATION. IAMOP, 1992.
2. Assagioli R. M. D.: PSYCHOSYNTHESIS. A manual of principles and techniques. Aquarian/Thorsons/ Harper Collins Publishers 1963/65/1993 London.
3. Assagioli R.: PSYCHOSYNTHESIS INDIVIDITAL AND SOCIAL. Psychosynthesis Research Foundation, 1965.
4. Assagioli R. M. D.: THE ACT OF WILL. Self-actualization through Psychosynthesis. Aquarian/Thorsons/ Harper Collins Publishers, London 1974/73/76/79/80/82/83/90/94 London.
5. Assagioli R.: Aquarian/Thorsans/ Harper Collins Publishers 1988/91/1993 London.
6. Białek E.: PSYCHOSYNTEZA W EDUKACJI – GESTALT nr 3/4 , 1996.
7. Białek E.: „EDUKACJA INTEGRUJĄCA – ALTERNATYWA CZY KONIECZNOŚĆ?” Polskie Towarzystwo Pedagogiczne, 1997.
8. Białek E.: „BYĆ W ZGODZIE ZE SOBĄ, INNYMI I ŚWIATEM”. Wyzwania edukacyjne. Materiały do zajęć. SEDP, 1999.
9. Białek E.: PSYCHOSYNTEZA W EDUKACJI PSYCHOSOMATYCZNEJ. SZTUKA LECZENIA – Polskie Towarzystwo Edukacji Psychosomatycznej 1, 1999.
10. Białek E.: PSYCHOSYNTEZA A MEDYCYNĄ HOLISTYCZNA. SZTUKA LECZENIA – Polskie Towarzystwo Edukacji Psychosomatycznej 2, 1999.
11. Białek E.: „JESTEŚMY JEDNĄ WIELKĄ RODZINĄ”. Psychosynteza w wychowaniu. Scenariusze do zajęć nauczycieli przedszkolnych. Wydawnictwo Raabe /Marzec 2000/.
12. Białek E.: PSYCHOSYNTEZA – MODEL INTEGRACJI NAUKI I PRAKTYKI w OCHRONA ŚRODOWISKA CZŁOWIEKA A JAKOŚĆ ŻYCIA – Centrum Uniwersalizmu przy Uniwersytecie Warszawskim. Polska Federacja Życia. BIBLIOTEKA DIALOGU, Warszawa 1999.
13. Białek E.: WYCHOWANIE DO ZDROWIA W RODZINIE, PRZEDSZKOLU, SZKOLE I ŚWIECIE. Program dydaktyczno-wychowawczy w zakresie promocji zdrowia, opieki i

- profilaktyki, pomocy psychologiczno-pedagogicznej i edukacji ekologicznej w oparciu o założenia psychosyntezy. SEDP, 1999 (dof n. MEN).
14. Brown M. Y.: *GROWING WHOLE. Self realization on an Endangered Planet.* Hazelden Book. HarperCollinsPublishers 1993.
  15. Cirinei G.: *PSYCHOSYNTHESIS. A WAY TO INNER FREEDOM. The Essentials of Psychosynthesis.* Psychosynthesis&Education Trust London, 1986.
  16. Crampton M.: *PSYCHOSYNTHESIS. Handbook of Innovative Psychotherapies.* Corsini, R. J. (Ed.) N. Y.: Wiley, 1981.
  17. Ferrucci P.: *WHAT WE MAY BE. The visions and Techniques of Psychosynthesis* Turnstone Press Limited, Wellingborough, 1982.
  18. Frankl V. E.: *MAN'S SEARCH FOR MEANING.* Washington Square Press, 1985.
  19. Hardy J.: *A PSYCHOLOGY WITH A SOUL. Psychosynthesis in Evolutionary Context.* Arkana. Penguin Group 1987/89.
  20. King V.: *TEATR NASZ WEWNĘTRZNY. Wstęp do kursu psychosyntezy CODN,* Warszawa 1998.
  21. Maslow A.: *VARIOUS MEANINGS OF TRANSCENDENCE: J. of Transpersonal Psychology,* Spring 1969.
  22. Polt W. J.: *FROM ANGER TO POWER. Psychosynthesis Digest,* 1984, Winter.
  23. *PSYCHOSYNTHESIS: IN THE HELPING PROFESSIONS: NOW AND FOR THE FUTURE.* Weiser J. Yeomans T. Publ. in Canada by The Department of Applied Psychology/The Ontario Institute for Studies in Education 1984.
  24. *READINGS IN PSYCHOSYNTHESIS: Theory, Process & Practice. vol. 2.* Weiser J., Yeomans T., Publ. in Canada by The Department of Applied Psychology/The Ontario Institute for Studies in Education 1988.
  25. Russell D.: *PSYCHOSYNTHESIS IN WESTERN PSYCHOLOGY. Psychosynthesis Digest.* 1, 1981.
  26. *THE ESSENTIALS OF PSYCHOSYNTHESIS – wybór pism Assagiolego i innych autorów.* Psychosynthesis & Education Trust, London.
  27. Vargiu J. *CREATIVITY: Psychosynthesis Training Center,* California 1971.
  28. Whitmore D.: *RADOŚĆ UCZENIA SIĘ. Zastosowanie psychosyntezy w wychowaniu. Praktyczny poradnik dla nauczycieli i rodziców.* Wydawnictwo MEDIUM, Warszawa 1995.
  29. Whitmore D.: *PSYCHOSYNTHESIS IN EDUCATION.* Turnstone Press Limited, Wellingborough, Northamptonshire, Great Britain, 1986.
  30. Whitmore D.: *PSYCHOSYNTHESIS COUNSELLING IN ACTION.* SAGE Publications. London/Thousand Oaks/New Delhi 1991/1992/1994.

Ewa Białek

PSYCHOSYNTHESIS – HOLISTIC CONCEPTION OF HUMAN BEING

Conceived by the Italian psychiatrist, founder of psychosynthesis, Roberto Assagioli (1888-1974), *psychosynthesis* is a unified conception of human development and an organised system of techniques which can be applied in the fields of therapy, education and medicine. Psychosynthesis provides the broadest understanding of what is meant by the whole person including our physical, mental, emotional and spiritual dimensions, and it extends and synthesizes this concept of the individual with the larger whole: inter- individual relationships with others and Nature.

Psychosynthesis is a name for the conscious attempt to co-operate with the natural process of growth: that is the tendency in each of us to integrate the various aspects of ourselves at ever higher levels of organization, order and dynamic harmony, including transpersonal dimension. While this tendency is natural to all life, in human beings becomes conscious.

Psychosynthesis, since the 60-thies years of XX century has expanded theoretically, technically and organisationally, with more than 50 centres and institutes throughout the world.